

Рахункова палата

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Рахункової палати

06.06.2024 № 27-2

ВИСНОВОК ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2024 РІК У ПЕРШОМУ КВАРТАЛІ

Відповідальна:

Голова Рахункової палати

Ольга ПІЩАНСЬКА

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ЗАГАЛЬНІ ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	3
I. ОЦІНКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	5
II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	9
III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ	18
IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА БОРГ	28
V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ	35
ПРОПОЗИЦІЇ	43
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	44
ДОДАТКИ.....	46

Висновок про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2024 рік у першому кварталі підготовлений Рахунковою палатою відповідно до вимог БКУ і Закону України „Про Рахункову палату” за результатами аналізу квартального звіту про виконання Державного бюджету України, місцевих бюджетів та зведеного бюджету за перший квартал 2024 року, наданого Казначейством Рахунковій палаті листом від 03.05.2024 № 13-06-1-06/9830, звітних та інформаційно-аналітичних даних Мінфіну, Мінекономіки, Казначейства, ДПС, Держмитслужби, НБУ, окремих головних розпорядників.

ЗАГАЛЬНІ ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

➤ План доходів загального фонду на перший квартал 2024 року перевиконано загалом на 85,8 млрд грн, або 22,4 відсотка.

Збільшення доходів державного бюджету у першому кварталі 2024 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 116,2 млрд грн, або 22,1 відс., зумовлено насамперед неекономічними чинниками. Зокрема, доходи зросли за рахунок:

законодавчих змін в оподаткуванні податком на прибуток банків, у тому числі внаслідок збільшення ставки податку, – на 48,2 млрд грн;

авансового перерахування за рішенням КМУ дивідендів на державну частку – на 32,1 млрд грн;

збільшення обсягів власних надходжень бюджетних установ – на 24,9 млрд грн;

зарахування до державного бюджету частини ПДФО на грошове забезпечення військовослужбовців, що належала до місцевих бюджетів, – на 22,7 млрд гривень.

За рахунок економічних чинників (зростання оподатковуваного імпорту і прибутку прибуткових підприємств, девальвація гривні, зростання реального ВВП, збільшення заробітної плати, інфляція) доходи в першому кварталі 2024 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилися, за оцінкою Рахункової палати, на 62 млрд гривень.

➤ У січні – березні 2024 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, видатки державного бюджету збільшилися на 92,4 млрд грн, або 12,4 відс., з них видатки на заходи, пов’язані з обороноздатністю і безпекою держави, – на 67,9 млрд грн, або 14 відс., та на обслуговування державного боргу – на 19,7 млрд грн, або 78,3 відсотка.

Видатків загального фонду державного бюджету проведено на 94,2 млрд грн, або 12 відс., менше плану на звітний період. Це спричинено, зокрема, нерозробленням і незатвердженням КМУ, Мінфіном і головними розпорядниками документів, що дають право на проведення видатків, оплатою товарів після їх надходження, оплатою медичних та соціальних послуг у межах потреби, а також проведенням видатків на обслуговування державного боргу в обсягах, менших від запланованих.

КМУ, Мінфін і головні розпорядники відповідно до повноважень не дотрималися вимог БКУ щодо:

розроблення і забезпечення затвердження порядків використання коштів за бюджетними програмами у 30-денний термін з дня набрання чинності законом про державний бюджет, у результаті не проведено запланованих на січень видатків у сумі 10,1 млрд грн;

розроблення і затвердження за погодженням з Мінфіном паспортів бюджетних програм у 45-денний термін з дня набрання чинності законом про державний бюджет, у результаті не проведено запланованих на січень – березень видатків і надання кредитів у сумі 17,3 млрд гривень.

У січні – березні 2024 року КМУ розподілив 63,8 відс. затвердженого у Законі обсягу резервного фонду. При цьому 95,6 відс. виділено на здійснення заходів, пов'язаних зі зміцненням обороноздатності держави, будівництво військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд.

➤ У першому кварталі 2024 року від міжнародної спільноти отримано зовнішніх запозичень і грантів на загальну суму 402,3 млрд грн, що на 5,1 млрд грн, або 1,3 відс., менше плану на січень – березень цього року.

➤ Внутрішні ресурси вдвічі перевищили зовнішні і становили 811,7 млрд грн: 604,6 млрд грн – доходи без урахування отриманих від зовнішніх партнерів грантів (дарунків);

116,3 млрд грн – внутрішні запозичення;

88,4 млрд грн – кошти ЄКР;

1,8 млрд грн – кошти від повернення кредитів;

0,6 млрд грн – надходження від приватизації державного майна.

Зокрема, до загального фонду державного бюджету із внутрішніх джерел отримано 638,5 млрд грн, що більше за видатки на національну безпеку й оборону – 415,7 млрд гривень. Отже, вимоги міжнародних партнерів щодо здійснення видатків на національну безпеку й оборону тільки за рахунок внутрішніх джерел дотримано.

➤ Дефіцит державного бюджету у першому кварталі становив 197,9 млрд грн, або 12,6 відс. граничного обсягу на 2024 рік, визначеного у статті 1 Закону.

➤ Державні запозичення для погашення державного боргу і покриття дефіциту становили 481,1 млрд грн, або 39,6 відс. усіх ресурсів державного бюджету.

➤ Загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу збільшився на 404,7 млрд грн, або 7,3 відс., до 5 трлн 924,3 млрд гривень.

➤ Витрати на погашення й обслуговування боргу, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшились майже на третину – до 162,8 млрд грн і становили 13,4 відс. усіх ресурсів державного бюджету.

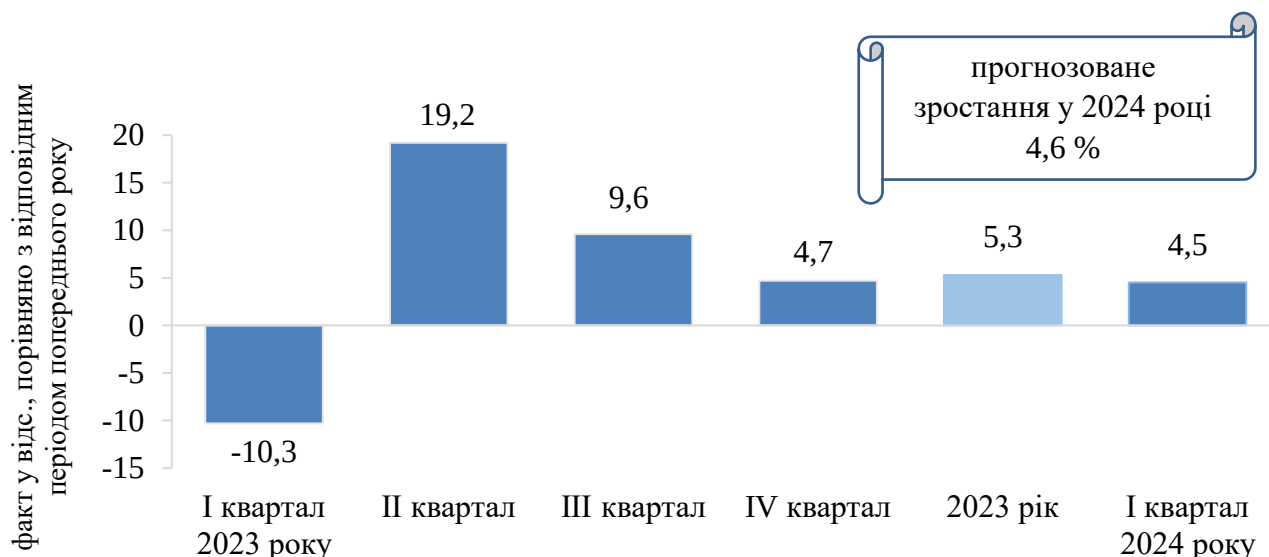
I. ОЦІНКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У січні – березні 2024 року Уряд виконував Закон в умовах триваючої російської збройної агресії проти України і продовження воєнного стану, зростання реального ВВП на 4,5 відс.¹, меншого за прогнозний офіційного курсу гривні, уповільнення інфляції.

У розрахунках показників проєкту державного бюджету на 2024 рік враховано уточнені при доопрацюванні до другого читання основні прогнозні макропоказники й окремі припущення Мінекономіки. При цьому основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2024 – 2026 роки схвалено в грудні 2023 року². Прогнозні макропоказники на 2024 рік і фактичні в січні – березні наведено в додатку 1.

Діаграма 1. У першому кварталі 2024 року зростання реального ВВП ґрунтувалося на статистичному ефекті низької бази порівняння

Одним із чинників зростання реального ВВП стало збільшення вартісного обсягу експорту товарів на 1,1 відсотка.

За рахунок зростання економіки доходи державного бюджету в частині ПДВ, акцизного податку, мита в першому кварталі 2024 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилися, за оцінкою Рахункової палати, на 7,4 млрд гривень.

¹ За оцінкою Мінекономіки.

² Постанова КМУ від 15 грудня 2023 року № 1315 „Про схвалення основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2024 – 2026 роки”.

У січні – березні цього року відмінність фактичних середніх обмінних курсів гривні до іноземних валют від прогнозних призвела, за оцінкою Рахункової палати, до недоотримання 12,3 млрд грн доходів державного бюджету і водночас до менших витрат на погашення й обслуговування боргу та деяких інших видатків на 10,2 млрд гривень.

Визначення окремих показників державного бюджету на 2024 рік здійснено з урахуванням середнього обмінного курсу 40,7 грн/дол. США і 44,4 грн/євро. Фактично обмінний курс гривні становив 38,2 грн/дол. США і 41,5 грн/євро.

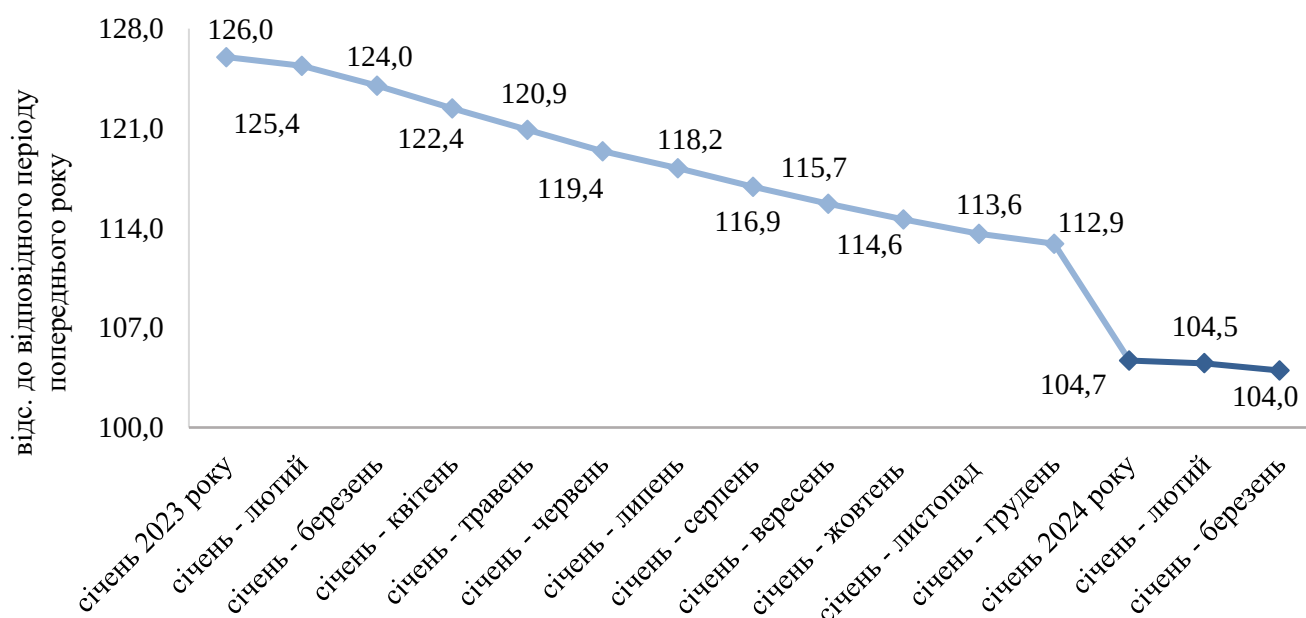
З використанням офіційного курсу гривні до долара США та євро у звітному періоді обчислювалося 28,8 відс. доходів державного бюджету і визначалися витрати державного бюджету на погашення зовнішнього і частини внутрішнього боргу, номінованого в іноземній валюті, та деякі видатки державного бюджету з сумарною часткою 11,0 відс. витрат державного бюджету.

Споживчі ціни у звітному періоді до відповідного періоду попереднього року, за даними Держстату, зросли на 4 відс. при прогнозі, врахованому при затвердженні державного бюджету, на 8,5 відсотка.

Найбільше в січні – березні 2024 року до січня – березня 2023 року подорожчали електроенергія – на 69,7 відс., масло – на 12,3 відс., послуги ресторанів і готелів – на 12,1 відс., освіти – на 11,9 відс., амбулаторій – на 11,6 відсотка. Водночас знизилися ціни на яйця, соняшкову олію, цукор, одяг і взуття.

Діаграма 2. У 2024 році інфляція сповільнилася

У звітному періоді інфляцію стримували, зокрема, такі чинники:
підтримання стабільності курсу гривні;

заборона на підвищення тарифів на послуги з розподілу природного газу для всіх категорій споживачів, теплову енергію і послуги з постачання теплової енергії та гарячої води для населення;³

продовження КМУ строку застосування фіксованих цін на електричну енергію для побутових споживачів⁴: упродовж січня – березня ціни на електроенергію для населення не підвищилися.

За рахунок зростання споживчих цін доходи державного бюджету в частині ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг), податку на прибуток і акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) в першому кварталі 2024 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилися, за оцінкою Рахункової палати, на 3,6 млрд гривень.

Додатковим викликом для оцінки прозорості економічних і бюджетних процесів є відсутність значної частини статистичної інформації.

Держстат опубліковує таку інформацію частково і в терміни, що не відповідають зазначеним у календарі оприлюднення експрес-випусків, пояснюючи⁵ це неможливістю формування органами державної статистики об'єктивної статистичної інформації у зв'язку з дією Закону України від 03 березня 2022 року № 2115-IX „Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни”.

Відповідно до цього Закону у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення до фізичних осіб, фізичних осіб-підприємців, юридичних осіб не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів.

³ Закон України від 29 липня 2022 року № 2479-IX „Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування”.

⁴ Постанова КМУ від 27 грудня 2023 року № 1375 „Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 05 червня 2019 року № 483”.

⁵ Лист Держстату від 05.03.2024 № 15.1.2-11/130-24 Рахунковій палаті.

При цьому відповідальність платників податків за невиконання податкових обов'язків, зокрема за недотримання термінів подання звітності, якщо платники мають можливість своєчасно їх виконувати, відновлено вже в травні 2022 року⁶.

Крім того, у пункті 261 плану дій⁷ передбачено розроблення і подання КМУ законопроекту щодо внесення змін до Закону України „Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” з метою відновлення у період дії воєнного стану подання респондентами статистичної та фінансової звітності, необхідної для виробництва офіційної державної статистичної інформації. Відповідальним за виконання цього кроку визначено Держстат, строк – лютий 2024 року, індикатором виконання – подання КМУ законопроекту на розгляд ВРУ.

КМУ 07 травня 2024 року повернув цей законопроект розробнику на доопрацювання.

⁶ Закон України від 12 травня 2022 року № 2260-IX „Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану”.

⁷ Затверджений розпорядженням КМУ від 16 лютого 2024 року № 137-р „Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2024 рік”.

II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Доходи державного бюджету в першому кварталі 2024 року становили 642,1 млрд грн, або 33,8 відс. плану на рік (1 трлн 900,4 млрд грн), у тому числі загального фонду – 468,9 млрд грн, або 29,4 відс. плану на рік (1 трлн 596,6 млрд грн), спеціального – 173,2 млрд грн, або 57,0 відс. (303,8 млрд гривень).

Виконання плану доходів державного бюджету в першому кварталі наведено в додатку 2.

Порівняно з першим кварталом 2023 року доходи державного бюджету збільшились

доходи загалом	загальний фонд + 80,1 млрд грн, або 20,6 %
+ 116,2 млрд грн, або 22,1 %	спеціальний фонд + 36,1 млрд грн, або 26,3 %

Збільшення доходів державного бюджету у першому кварталі 2024 року зумовлено такими чинниками:

неекономічними: зростання ставки податку на прибуток для банківських установ (48,2 млрд грн), авансові перерахування дивідендів на державну частку за рішенням КМУ (32,1 млрд грн), збільшення обсягів власних надходжень бюджетних установ (24,9 млрд грн), зарахування до державного бюджету частини ПДФО на грошове забезпечення військовослужбовців, що належала до місцевих бюджетів (22,7 млрд грн);

економічними: зростання оподатковуваного імпорту (24,4 млрд грн) і прибутку прибуткових підприємств (14 млрд грн), девальвація гривні (8 млрд грн), зростання реального ВВП (7,4 млрд грн), збільшення заробітної плати (4,6 млрд грн), інфляція (3,6 млрд гривень).

Водночас зменшилися надходження грантів від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ на 96,3 млрд грн, рентної плати за користування надрами загальнодержавного значення на 6,5 млрд грн внаслідок меншої ціни реалізації природного газу.

План доходів загального фонду на перший квартал 2024 року перевиконано загалом на 85,8 млрд грн, або 22,4 відсотка.

Загалом сума перевиконання планових показників окремих доходів загального фонду державного бюджету у першому кварталі становила 99 млрд грн, невиконання – 13,2 млрд гривень.

У першому кварталі 2024 року в доходах спеціального фонду, як і у відповідному періоді попереднього року, понад дві третини становили власні надходження бюджетних установ з інших джерел. Зміни до бюджетного законодавства щодо спрямування окремих податків зі спеціального до загального фонду державного бюджету на структуру спеціального фонду суттєво не вплинули. Надходження в сумі 20,6 млрд грн акцизного податку з вироблених в Україні та ввезених в Україну пального і транспортних засобів, ввізного мита на нафтопродукти і транспортні засоби, що є джерелами спеціального фонду, як виняток з положень БКУ⁸, зараховано в повному обсязі до загального фонду державного бюджету на підставі спеціальних положень статей 10 і 35 Закону.

У звітному періоді до спеціального фонду зараховано 22,7 млрд грн частини ПДФО з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими й особами рядового і начальницького складу⁹. Згідно із нормами БКУ до 01 жовтня 2023 року частина ПДФО з грошового забезпечення належала до доходів загального фонду місцевих бюджетів.

Крім того, відповідно до статей 11 та 37 Закону до спеціального фонду у звітному періоді **Фонд загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття** перерахував 10 млрд грн залишку коштів, що утворився в нього на 1 січня 2024 року за рахунок надходжень єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування, розподіленого на загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.

Авансове перерахування дивідендів зумовило збільшення суми переплат податків і зборів до державного бюджету з початку року на 17 млрд грн, або 16,5 відс., – до 119,8 млрд гривень.

Платежі, що сплачені до державного бюджету на звітну дату і будуть нараховані в наступних звітних періодах, зросли на 18,2 млрд грн, або 24,0 відс., – до 94 млрд гривень. При цьому надміру сплачені грошові зобов’язання платників податків зменшились з початку 2024 року на 1,2 млрд грн, або 4,5 відс., – до 25,9 млрд гривень.

Зростання обсягу переплат спричинене насамперед авансовим перерахуванням до державного бюджету у звітному періоді 32,2 млрд грн дивідендів, нарахованих на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність.

⁸ Стаття 24², пункт 1 частини другої статті 24⁵, пункти 1-3, 6, 6², 6³, 6⁴, 6⁵, 6⁸, 6⁹ частини третьої статті 29.

⁹ Закон України від 08 листопада 2023 року № 3428-IX „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України”.

Так, КМУ рекомендував до 29 лютого 2024 року здійснити авансове перерахування до державного бюджету суб'єктами господарювання державного сектору економіки у розмірі не менш як 50 відс. суми річних дивідендів, виходячи з розміру прибутку, розрахованого за прогностичними показниками результатів фінансово-господарської діяльності у 2023 році¹⁰. Термін сплати дивідендів на державну частку відповідно до підпункту 49.18.7 пункту 49.18 статті 49 ПКУ – до 01 липня року, що настає за звітним.

Податковий борг суб'єктів господарювання перед державним бюджетом з початку 2024 року збільшився.

Податковий борг 107,7 млрд грн

З початку року +3,2 млрд грн, або 3,1 %

При цьому сума наявних на кінець звітного періоду розстрочених і відстрочених грошових зобов'язань (податкового боргу) становила 1,1 млрд грн, що на 0,1 млрд грн, або 10,3 відс. менше, ніж на початок року. Крім того, в першому кварталі 2024 року платникам списано 1,1 млрд грн податкового боргу, що на 0,8 млрд грн, або в 4 рази, більше, ніж у першому кварталі попереднього року.

Залишки невідшкодованого платникам ПДВ збільшились порівняно з обсягом на 01 січня 2024 року.

Заявлено до відшкодування 34,6 млрд грн

відшкодовано 32,7 млрд грн

залишки невідшкодованих сум 19,8 млрд грн

**Порівняно з I кв. 2023 року
+7,6 млрд грн, або 27,9 %**

**порівняно з I кв. 2023 року
–7,7 млрд грн, або 19,1 %**

з початку року +1 млрд грн, або 5,4 %

Виконання окремих бюджетоутворюючих доходів державного бюджету у першому кварталі 2024 року

Найбільшу частку в доходах державного бюджету у першому кварталі 2024 року – 20,5 відс. – становили власні надходження бюджетних установ, що перевищили три чверті плану на рік. У структурі таких надходжень 90,5 відс. коштів становили інші джерела власних надходжень бюджетних установ – благодійні внески, гранти і дарунки,

¹⁰ Постанова КМУ від 09 лютого 2024 року № 129 „Про затвердження базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2023 році господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави” і розпорядження КМУ від 27 лютого 2024 року № 163-р „Питання виплати дивідендів суб'єктами господарювання державного сектору економіки”.

а також надходження від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів.

План на 2024 рік
(спеціальний фонд) **172,7** млрд грн
виконано
(спеціальний фонд) **131,6** млрд грн

У результаті
76,2 % плану на 2024 рік
+ **24,9** млрд грн, або **23,3 %**, до
відповідного періоду 2023 року

У першому кварталі благодійні внески, гранти і дарунки, а також надходження від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів становили 96,6 відс. плану на 2024 рік з урахуванням змін, внесених розпорядниками до кошторису спеціального фонду. Порівняно з першим кварталом 2023 року ці надходження зросли на 22,5 млрд грн, або 23,3 відсотка.

Найбільше власних надходжень бюджетних установ з інших джерел отримано:

Міноборони – 102,1 млрд грн, або 85,7 відс. загального обсягу надходжень бюджетних установ з інших джерел;

МВС – 7,2 млрд грн, або 6,0 відсотка.

Зокрема, 87,8 відс. власних надходжень Міноборони з інших джерел становили надходження від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів у сумі 89,6 млрд грн, 12,2 відс. – благодійні внески, гранти і дарунки в сумі 12,4 млрд гривень. Зі спеціального рахунка для збору коштів на підтримку Збройних Сил, відкритого в НБУ, на рахунки Міноборони надійшло 0,1 млрд гривень.

МВС отримало благодійних внесків, грантів і дарунків на суму 6,3 млрд грн, що становило 88,0 відс. власних надходжень з інших джерел. Надходження до МВС від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів становили 0,9 млрд грн, або 12,0 відсотка.

У першому кварталі 2024 року надходження до державного бюджету ПДВ із ввезених на митну територію України товарів перевищили плановий показник і становили 17 відс. загального обсягу доходів державного бюджету, що на 1,6 відс. пункту більше, ніж у першому кварталі 2023 року.

План на I квартал
(загальний фонд) **105,4** млрд грн
виконано
(загальний фонд) **109** млрд грн

У результаті
+ **3,6** млрд грн, або **3,4 %**, до плану
на I квартал
+ **28,2** млрд грн, або **34,9 %**, до
відповідного періоду 2023 року

Збільшення ПДВ із ввезених на митну територію України товарів, порівняно із першим кварталом 2023 року, зокрема, зумовлено:

відновленням з 01 липня 2023 року оподаткування пального за повною ставкою ПДВ 20 відс.¹¹ (у січні – березні 2023 року діяла пільгова ставка 7 відс.¹²), у результаті, за даними Держмитслужби, у січні – березні 2024 року, порівняно із відповідним періодом 2023 року, оподаткований імпорт загалом зріс на 9,8 відс.;

девальвацією гривні до долара США на 4,4 відсотка.

Частка податку на прибуток підприємств у доходах державного бюджету в першому кварталі 2024 року зросла у 2,3 раза – до 15,1 відс., насамперед внаслідок змін в оподаткуванні банківських установ, зокрема підвищення ставки цього податку.

План на I квартал

(загальний фонд) **58,3** млрд грн

виконано

(загальний фонд) **96,7** млрд грн

У результаті

+ **38,4** млрд грн, або **65,9** %, до плану на I квартал

+ **61,9** млрд грн, або **2,8** раза, до відповідного періоду 2023 року

У січні – березні 2024 року банки сплатили до державного бюджету податок на прибуток у сумі 49,7 млрд грн, що становило 51,4 відс. загальної суми надходження податку на прибуток, і на 48,2 млрд грн, або 32,8 раза більше, ніж у першому кварталі 2023 року.

За інформацією ДПС, у першому кварталі, зокрема, АТ КБ „Приватбанк” перераховано до державного бюджету 26 млрд грн податку на прибуток. Ставку податку на прибуток для банків з 01 січня 2024 року збільшено у 2,8 раза при декларуванні прибутку, отриманого за результатами 2023 року (з 18 до 50 відсотків)¹³. Крім того, для банківських установ встановлено заборону на врахування непогашених податкових збитків минулих років у зменшення об'єкта оподаткування.

Надходження ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування у першому кварталі перевищили план на звітний період і становили 10,7 відс. загального обсягу доходів у першому кварталі, без урахування відшкодованих сум – 15,8 відсотка.

¹¹ Закон України від 21 вересня 2022 року № 2618-IX „Про внесення змін до розділу XX „Перехідні положення” Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану”.

¹² Закон України від 15 березня 2022 року № 2120 -IX „Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану”.

¹³ Закон України від 21 листопада 2023 року № 3474-IX „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків”.

План на I квартал
(загальний фонд) **66,7** млрд грн

виконано
(загальний фонд) **69** млрд грн

У результаті
+ **2,3** млрд грн, або **3,5** %, до плану
на I квартал
+ **32,2** млрд грн, або **87,4** %, до
відповідного періоду 2023 року

Збільшення ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування, порівняно з відповідним періодом 2023 року, зумовлено зростанням надходжень цього податку без урахування відшкодованих сум на 24,5 млрд грн, або 31,7 відс., при цьому, за інформацією ДПС, задекларована сума ПДВ, що належала до сплати у звітному періоді, на 32,4 відс. більша порівняно з відповідним періодом 2023 року.

Плановий показник ПДФО у звітному періоді перевиконаний, його частка в доходах державного бюджету збільшилась до 10,5 відс., що зумовлено насамперед зарахуванням до державного бюджету податку з грошового забезпечення військовослужбовців, а також збільшенням мінімальної заробітної плати.

План на I квартал
(загальний фонд)
43,5 млрд грн

план на I квартал
(спеціальний фонд)
22,9 млрд грн

Виконано
(загальний фонд)
44,9 млрд грн

виконано
(спеціальний фонд)
22,7 млрд грн

У результаті
+ **1,4** млрд грн, або **3,3** %, до
плану на I квартал
– **0,2** млрд грн, або **0,9** %, до
плану на I квартал
разом
+ **30** млрд грн, або **79,9** %, до
відповідного періоду 2023 року

ПДФО, порівняно з відповідним періодом попереднього року, і, відповідно, його частка в доходах державного бюджету зросли за рахунок:

податку з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями й особами рядового і начальницького складу, – на 23,7 млрд грн, або в 3,9 раза;

податку, що сплачується податковими агентами із заробітної плати, – на 3,5 млрд грн, або 19,5 відс., зокрема внаслідок збільшення мінімальної заробітної плати на 6,0 відс. (7 100 грн у першому кварталі 2024 року порівняно з 6 700 грн у 2023 році).

Частка грантів від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ зменшилась на 19,6 відс. пункту – з 25,4 відс. у першому кварталі 2023 року до 5,8 відс. у звітному періоді.

Надходження грантів від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ у першому кварталі становили 37,5 млрд грн, з яких 99,9 відс. – гранти на бюджетну підтримку, що надійшли до загального фонду і перевищили плановий обсяг на 2024 рік і звітний період (1 млн грн) у 37,5 тис. разів, проте зменшились порівняно з відповідним періодом 2023 року.

Діаграма 3. Гранти на бюджетну підтримку, що надійшли до державного бюджету у першому кварталі 2023 та 2024 років, млрд грн

За інформацією Мінфіну, у січні – березні 2024 року 96,7 відс. суми грантів становили кошти МБРР (36,3 млрд грн), 3,3 відс. – кошти від Уряду Республіки Сербія (1,2 млрд гривень).

Частка надходжень частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету, та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, у першому кварталі 2024 року зросла до 5,1 відс. доходів державного бюджету загалом (у відповідному періоді 2023 року 0,1 відс.) за рахунок авансового перерахування за рішенням КМУ. При цьому план цих надходжень на перший квартал не виконано.

план на I квартал

40,4 млрд грн

виконано

33 млрд грн

у результаті

– **7,4** млрд грн, або **18,2** %, до
плану на I квартал

+ **32,3** млрд грн, або в **44,1** раза більше, до
відповідного періоду 2023 року

У першому кварталі 2024 року **частина чистого прибутку** (доходу) господарських організацій (державних унітарних підприємств та їх об'єднань), що вилучається до державного бюджету відповідно до Закону, становила **0,8 млрд грн**,

тоді як **дивіденди** (дохід), нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, – **32,2 млрд гривень**.

Акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) становив у першому кварталі 2024 року 3,5 відс. доходів державного бюджету і перевищив плановий показник насамперед за рахунок податку з пального і тютюнових виробів.

План на I квартал

(загальний фонд) **18,7** млрд грн

виконано

(загальний фонд) **22,6** млрд грн

У результаті

+ **3,9** млрд грн, або **20,9** %, до плану на I квартал

+ **5,8** млрд грн, або **34,6** %, до відповідного періоду 2023 року

Акцизний податок із ввезеного на митну територію України пального перевищив плановий показник на 2,1 млрд грн, або 20,2 відс., податок з тютюну, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, – на 0,9 млрд грн, або 15,5 відсотка. Порівняно із першим кварталом 2023 року, вказані доходи зросли відповідно на 3,4 млрд грн, або 35,9 відс., і 1,6 млрд грн, або 32,9 відс., що зумовлене підвищенням ставок. Так, починаючи з 01 липня 2023 року, відновлено оподаткування пального акцизним податком за повними ставками¹⁴ (213 євро для бензину і 139,5 євро для дизельного пального, тоді як у першому кварталі 2023 року ставка акцизного податку на ці види пального становила 100 євро). Крім того, у 2024 році відбувся черговий етап підвищення ставок акцизного податку на тютюнові вироби на 20 відсотків¹⁵.

Акцизний податок із вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) становив у першому кварталі 2024 року 2,6 відс. доходів державного бюджету загалом, що менше порівняно з відповідним періодом 2023 року на 0,8 відс. пункту. Невиконання планового показника цих надходжень до загального фонду відбулось насамперед за рахунок податку з пального.

План на I квартал

(загальний фонд) **16,8** млрд грн

виконано

(загальний фонд) **16,7** млрд грн

У результаті

– **0,1** млрд грн, або **0,4** %, до плану на I квартал

– **1,2** млрд грн, або **6,6** %, до відповідного періоду 2023 року

¹⁴ Закон України від 21 вересня 2022 року № 2618-IX „Про внесення змін до розділу XX „Перехідні положення” Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану”.

¹⁵ Закон України від 07 грудня 2017 року № 2245-VIII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році”.

Надходження акцизного податку з виробленого в Україні пального на 1 млрд грн, або 31,0 відс., менші плану, що, за інформацією ДПС, спричинено меншими у звітному періоді, порівняно з прогнозними:

обсягами реалізації пального, врахованими у розрахунку цих надходжень на 2024 рік, у середньому на 20 відс.;

середнім курсом гривні до євро на 6,5 відс. (у ПКУ ставки акцизного податку на пальне визначено в євро).

Зменшився акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), порівняно із першим кварталом 2023 року, за рахунок податку з тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, на 3 млрд грн, або 25,2 відс., внаслідок скорочення обсягів реалізації тютюнових виробів на внутрішній ринок на 36,6 відсотка.

Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення в першому кварталі 2024 року становила 1,5 відс. загального обсягу доходів державного бюджету. Невиконання планового на звітний період показника цих доходів зумовлено насамперед меншою, ніж враховано в прогнозних розрахунках бюджету на 2024 рік, фактичною ціною реалізації природного газу.

План на I квартал

(загальний фонд) **12,9** млрд грн

виконано

(загальний фонд) **9,4** млрд грн

У результаті

– **3,5** млрд грн, або **26,9** %, до плану на I квартал

– **6,5** млрд грн, або **40,9** %, до відповідного періоду 2023 року

Рентна плата за користування надрами для видобування природного газу менша за план на перший квартал на 2,9 млрд грн, або 32,2 відс., насамперед внаслідок меншої на 29,9 відс. фактичної ціни реалізації природного газу у звітному періоді, ніж враховано в прогнозних розрахунках бюджету на 2024 рік, рентна плата за користування надрами для видобування нафти – на 1 млрд грн, або 40,9 відс., що, зокрема, спричинено наявністю на 01 січня 2024 року переплати з цієї рентної плати в сумі 0,6 млрд грн, за рахунок якої погашено податкові зобов'язання у звітному періоді.

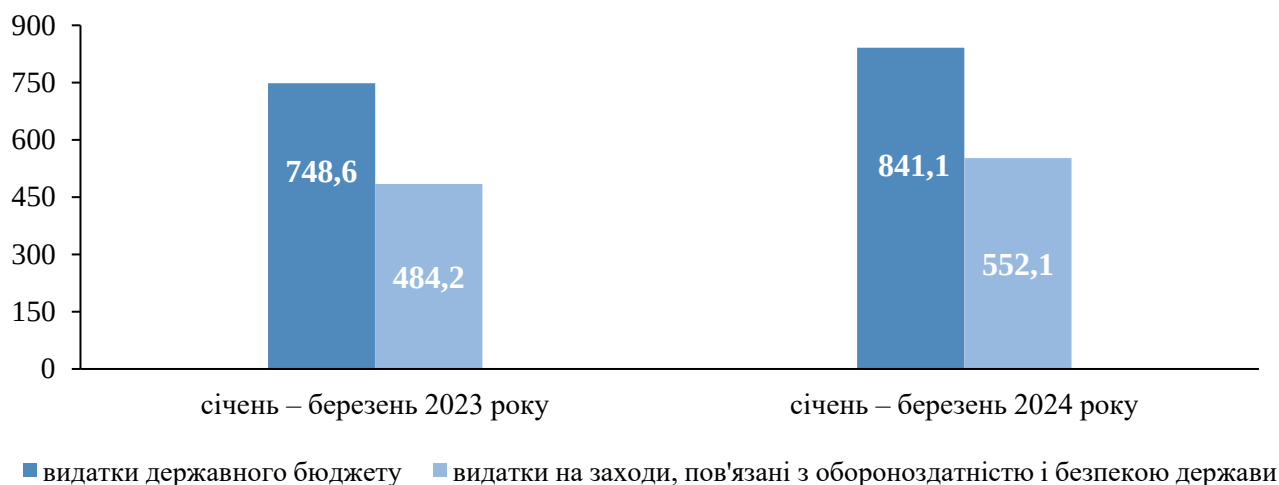
Порівняно з відповідним періодом 2023 року, рентна плата за користування надрами для видобування природного газу зменшилась на 6,7 млрд грн, або 52,5 відс., зокрема внаслідок меншої на 42,1 відс. фактичної ціни реалізації природного газу у звітному періоді, ніж у січні – березні 2023 року.

III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ

У січні – березні 2024 року видатків державного бюджету проведено в обсязі 24,1 відс. плану на рік. Порівняно з відповідним періодом попереднього року, видатки державного бюджету збільшилися на 92,4 млрд грн, або 12,4 відс., з них видатки на заходи, пов'язані з обороноздатністю і безпекою держави, – на 67,9 млрд грн, або 14 відс., на обслуговування державного боргу – на 19,7 млрд грн, або 78,3 відсотка.

Діаграма 4. Проведення видатків державного бюджету в січні – березні 2023 та 2024 років, млрд грн

Інформацію про виконання у січні – березні 2024 року плану видатків державного бюджету наведено в додатку 3.

У січні – березні 2024 року **поточні видатки** проведено у сумі 813,1 млрд грн, або 96,7 відс. загального обсягу видатків, зокрема:

оплата праці та нарахування на заробітну плату – 288,1 млрд грн, із них 76,2 відс. – грошове забезпечення військовослужбовців;

заходи спеціального призначення – 152,5 млрд грн, насамперед на придбання, утримання, ремонт і утилізацію виробів військового призначення, військової техніки, військового будівництва;

соціальне забезпечення – 138,2 млрд грн, насамперед на виплати пенсій і допомоги, виплати громадянам, які потрапили у складні життєві обставини, житлових субсидій та пільг.

Капітальні видатки проведено у сумі 28 млрд грн, або 3,3 відс. загального обсягу видатків, з них 16,5 млрд грн – на придбання обладнання і предметів довгострокового користування головними розпорядниками, що здійснюють заходи із забезпечення обороноздатності і безпеки держави.

КМУ й окремі головні розпорядники не забезпечили дотримання вимог частини сьомої статті 20 БКУ щодо розроблення і затвердження порядків використання коштів за бюджетними програмами у 30-денний термін з дня набрання чинності законом про державний бюджет. Як наслідок, не проведено запланованих на січень видатків у сумі 10,1 млрд гривень.

У протокольному рішенні КМУ від 15 грудня 2023 року № 141¹⁶ визначено, що у 2024 році необхідно затвердити порядки використання коштів за 24-ма бюджетними програмами і внести зміни до чинних порядків за 28-ма бюджетними програмами.

У визначений БКУ термін не затверджено порядків використання коштів за 18-ма бюджетними програмами, не внесено змін до чинних порядків використання бюджетних коштів за 19-ма.

Порівняно із попереднім роком стан розроблення і затвердження порядків використання коштів за бюджетними програмами погіршився. Так, у 2024 році не забезпечено розроблення і затвердження 71 відс. порядків використання коштів, визначених у протокольному рішенні КМУ, тоді як у 2023 році – 69 відсотків.

Деякі головні розпорядники не дотрималися вимог частини восьмої статті 20 БКУ щодо розроблення і затвердження за погодженням з Мінфіном паспортів бюджетних програм у 45-денний термін з дня набрання чинності законом про державний бюджет. Як наслідок, не проведено запланованих на січень – березень видатків і надання кредитів у сумі 17,3 млрд гривень.

Згідно з інформацією Мінфіну, потребують затвердження паспорти за 449-ма бюджетними програмами. Станом на 15.02.2024¹⁷ до Мінфіну на погодження надійшло 398 паспортів бюджетних програм, з яких погоджено 348, перебували на опрацюванні у Мінфіні – 29. Повернено головним розпорядникам на доопрацювання 21 паспорт бюджетної програми: Мінінфраструктури – п'ять, Агентству відновлення – три, МОН, Мінкультури та НАНУ по два, іншим семи головним розпорядникам по одному паспорту бюджетної програми.

Станом на 01.04.2024 Мінфін не погодив та повернув на доопрацювання головним розпорядникам 9-ть із 423 поданих паспортів бюджетних програм.

Порівняно із попереднім роком стан розроблення паспортів бюджетних програм головними розпорядниками і затвердження за погодженням з Мінфіном у визначений БКУ термін поліпшився. Так, у 2024 році не забезпечено розроблення і погодження 22,5 відс. паспортів бюджетних програм, у 2023 році – 30,4 відсотка.

¹⁶ Без урахування бюджетних програм з надання субвенцій місцевим бюджетам.

¹⁷ У 2024 році термін затвердження паспортів бюджетних програм відповідно до частини восьмої статті 20 БКУ.

Видатків загального фонду державного бюджету проведено на 94,2 млрд грн, або 12 відс., менше плану на звітний період. Це спричинено певним послабленням бюджетної дисципліни КМУ, Мінфіном і головними розпорядниками, зокрема нерозробленням і незатвердженням документів, що дають право на проведення видатків, оплатою товарів після їх надходження, оплатою медичних та соціальних послуг у межах потреби, а також проведенням видатків на обслуговування державного боргу в обсягах, менших ніж планувалося.

**План на січень –
березень 787,4 млрд грн**

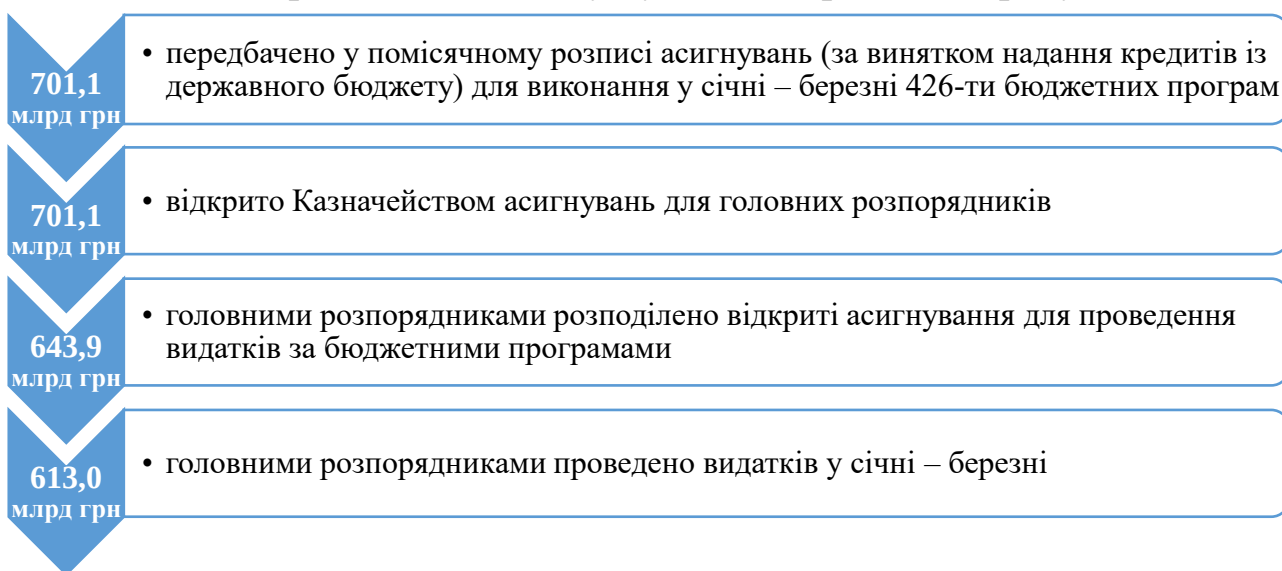
**виконано
693,2 млрд грн**

Видатки менші плану
на **94,2** млрд грн,
з них:

*88,1 млрд грн – за бюджетними
програмами головних розпорядників
5,6 млрд грн – на обслуговування
державного боргу
0,5 млрд грн – на надання
трансфертів із державного
бюджету*

Схема 1. Проведення видатків за бюджетними програмами загального фонду державного бюджету¹⁸ у січні – березні 2024 року

¹⁸ Без урахування трансфертів, наданих із державного бюджету місцевим, за бюджетними програмами Мінфіну 3511030 „Резервний фонд” і 3511350 „Обслуговування державного боргу”.

Головні розпорядники не розподілили 57,2 млрд грн, або 8,2 відс. відкритих Казначейством асигнувань, із них 39,7 млрд грн – Міноборони.

Головні розпорядники й одержувачі бюджетних коштів не використали 30,9 млрд грн, або 4,8 відс. направлених відкритих асигнувань, із них 13,2 млрд грн – Міноборони.

Зазначене насамперед спричинено нерозробленням і незатвердженням порядків використання коштів та паспортів бюджетних програм за деякими бюджетними програмами, незавершенням закупівель, оплатою соціальних і медичних послуг за фактичною потребою населення тощо.

Заплановані на січень – березень видатки загального фонду проведено **менше плану** за 367-ма бюджетними програмами на суму **87,1 млрд грн**, з них:

Міноборони – на **52,7 млрд грн**, або 14,8 відс. плану на звітний період, насамперед за видатками на забезпечення діяльності ЗСУ, підготовку кадрів і військ, медичне забезпечення особового складу, ветеранів військової служби та членів їхніх сімей, ветеранів війни, закупівлю та ремонт озброєння, військової техніки, засобів та обладнання, що спричинено¹⁹, зокрема, непроведенням деяких платежів через неотримання документів на оплату товарів, наданих послуг, тривалим укладанням договорів для здійснення закупівель;

Мінсоцполітики – на **12,8 млрд грн**, або 21,5 відс., зокрема за видатками на виплату житлових субсидій і пільг громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу, соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини, що спричинено здійсненням оплати отримувачам цих послуг в межах заявленої потреби;

МОЗ – на **3,4 млрд грн**, або 8,2 відс., зокрема за видатками на забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного характеру – 1,2 млрд грн, що спричинено насамперед внесенням КМУ змін²⁰ до Порядку використання коштів для забезпечення здійснення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру у березні, затвердженням паспорта бюджетної програми головним розпорядником 11 березня 2024 року;

¹⁹ За інформацією Міноборони, отриманою на запит Рахункової палати.

²⁰ Постанова КМУ від 01 березня 2024 року № 219 „Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення здійснення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру”.

МВС – на **2,7 млрд грн**, або 3,1 відс., що, за інформацією МВС, отриманою на запит Рахункової палати, спричинено, зокрема, тривалим укладанням договорів для придбання техніки та майна спеціального призначення, акумулюванням коштів на комплектування вакантних посад, для виплати допомоги при звільненні військовослужбовців, додаткової винагороди.

Не здійснювалися видатки за 33-ма бюджетними програмами 18-ти головних розпорядників на суму **1 млрд грн**, зокрема через невнесення змін до порядків використання коштів, затвердження паспортів бюджетних програм наприкінці березня, незавершення закупівель.

Крім того, **видатки на обслуговування державного боргу** у першому кварталі цього року становили 44 млрд грн, що на **5,6 млрд грн, або 11,2 відс., менше плану** на звітний період.

Економії коштів сприяли насамперед:

- менший, порівняно з врахованим у розрахунках показників державного бюджету на 2024 рік, середній у січні – березні цього року обмінний курс гривні до іноземних валют, зокрема долара США – на 6,6 відс. (економія, за оцінкою Рахункової палати, – 2,4 млрд грн);
- зміна графіків платежів з обслуговування позик унаслідок уточнення графіка отримання державних запозичень.

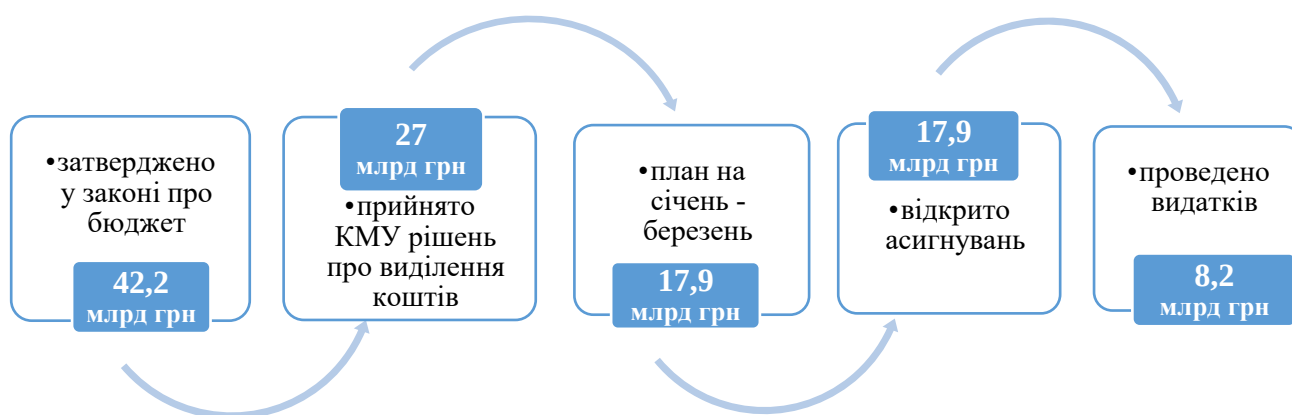
Порівняно з відповідним періодом попереднього року, видатки на обслуговування державного боргу збільшились на 19,9 млрд грн, або 82,3 відсотка. У результаті зросла частка цих видатків у загальному обсязі видатків загального фонду з 3,8 до 6,4 відсотка. При цьому 59,5 відс. здійснених у першому кварталі 2024 року видатків на обслуговування державного боргу становили платежі на обслуговування ОВДП.

КМУ у січні – березні 2024 року розподілив 63,8 відс. затвердженого у Законі обсягу резервного фонду. При цьому 25,8 млрд грн²¹, або 95,6 відс., виділено на здійснення заходів, пов'язаних зі зміцненням обороноздатності держави, будівництво військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд.

²¹ Розпорядження КМУ від 12 січня 2024 року № 22-р і № 27-р, від 18 січня 2024 року № 35-р, від 19 січня 2024 року № 37-р, від 18 березня 2024 року № 242-р.

Схема 2. Розподіл і використання коштів, виділених з резервного фонду

У січні – березні **на заходи із забезпечення обороноздатності держави** передбачено спрямувати **17,7 млрд грн**, видатки проведено на **9,6 млрд грн менше плану** на звітний період, або 45,8 відсотка.

Проведення видатків в обсягах менше плану МВС, Міноборони, Агентством відновлення, ГУР Міноборони, СБУ і 23-ма ОДА спричинено²², зокрема, тривалим оформленням дозвільних документів для початку будівництва, непроведенням деяких платежів через перенесення строків поставки товарів (виконання робіт), призупиненням окремих будівельних робіт внаслідок обстрілів місць їх проведення або в безпосередній близькості до цих місць.

У звітному періоді головними розпорядниками не проводилися видатки за рахунок коштів фонду ліквідації.

У 2024 році джерелами формування фонду ліквідації наслідків збройної агресії визначено залишки коштів, які у 2022 – 2023 роках були джерелом формування надходжень до цього фонду, і кошти, отримані у зв'язку з виконанням законів України „Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів” і „Про санкції”.

Залишки коштів фонду на початок року становили 23,7 млрд гривень. У січні – березні до фонду надійшло 47 млн гривень.

У звітному періоді КМУ прийнято три рішення²³ про виділення 19 млрд грн із фонду ліквідації, при цьому два ухвалені 22 березня про виділення коштів – на суму 9,6 млрд гривень.

До помісячного розпису спеціального фонду державного бюджету (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків)

²² За інформацією Міноборони, отриманою на запит Рахункової палати.

²³ Постанови КМУ від 05 березня 2024 року № 247, від 22 березня 2024 року № 321 і № 327.

внесено 25 березня зміни, якими передбачено на березень видатки у сумі 51 млн грн: Мінветеранів на реконструкцію Бородянського центру соціально-психологічної реабілітації населення в Київській області. **Видатки у звітному періоді не здійснювалися.**

У січні – березні видатки з державного дорожнього фонду не проводились.

Залишки коштів державного дорожнього фонду на початок року становили 17,1 млрд гривень.

Відповідно до статті 36 Закону залишки коштів, що надійшли до державного дорожнього фонду у попередні роки та не використані у 2023 році, за рішенням КМУ спрямовуються на фінансове забезпечення заходів, визначених у пункті 1 частини четвертої статті 3 Закону України „Про джерела фінансування дорожнього господарства України”, зокрема на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування державного значення.

КМУ постановою від 23 лютого 2024 року № 199 спрямував залишок у сумі 17,1 млрд грн Агентству відновлення для здійснення видатків за бюджетною програмою „Розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування державного значення”. У помісячному розписі спеціального фонду державного бюджету (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків) передбачено проведення цих видатків з березня (на березень в сумі 12,2 млн гривень). Ці видатки не здійснювалися.

У звітному періоді до державного дорожнього фонду надійшло державних запозичень для реалізації інвестиційного проєкту з розбудови прикордонної дорожньої інфраструктури на українсько-польському кордоні у сумі 11 млн грн, які використані в повному обсязі.

У січні – березні 2024 року головними розпорядниками, що належать до сектору безпеки й оборони, не проведено видатків на заходи із обороноздатності держави у запланованих обсягах за наявності надходжень ПДФО у частині грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, який є джерелом проведення цих видатків.

У звітному періоді до спеціального фонду **надійшло ПДФО** у частині грошового забезпечення у сумі 22,7 млрд гривень. Крім того, на початок року **залишок** невикористаних у 2023 році коштів від надходження цього податку становив 19,7 млрд гривень.

У помісячному розписі спеціального фонду державного бюджету (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків) на

січень – березень передбачено видатки за бюджетними програмами семи головних розпорядників коштів на загальну суму 38,4 млрд гривень.

Видатки проведено у сумі 17,2 млрд грн, що на 21,2 млрд грн, або 55,2 відс., менше плану на звітний період, з них Держспецзв'язком на здійснення заходів із закупівлі спеціальної техніки та обладнання – 17 млрд грн, що на 9,2 млрд грн, або 35,2 відс., менше плану на звітний період. Не розпочато проведення видатків Мінстратегпромом для виготовлення продукції оборонного призначення на суму 10,8 млрд гривень.

Головними розпорядниками не забезпечено проведення у запланованих обсягах видатків, які здійснюються за рахунок надходження з місцевих бюджетів субвенції для підтримки обороноздатності держави.

Відповідно до пункту 22² розділу VI „Прикінцеві та перехідні положення” БКУ в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі російської збройної агресії проти України, забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, органи місцевого самоврядування або військові адміністрації можуть приймати рішення про перерахування коштів з місцевих бюджетів до державного бюджету з подальшим розподілом таких коштів КМУ.

У звітному періоді така субвенція²⁴ не надходила. Станом на 01.01.2024 залишок коштів спеціального фонду державного бюджету, джерелом формування яких були надходження цієї субвенції, становив 1,4 млрд гривень. Ці залишки відповідно до розпорядження КМУ від 16 лютого 2024 року № 145-р спрямовано **Міноборони** у сумі 1,3 млрд грн і **МВС** – 0,1 млрд гривень. У помісячному розписі ці видатки передбачено на березень. Видатки проведено у сумі 31 млн гривень.

У січні – березні не проведено видатків за п'ятьма бюджетними програмами Мінекономіки на загальну 10 млрд грн за наявності надходження єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, який є джерелом їх проведення.

Відповідно до статті 37 Закону, як виняток з положень частини третьої статті 16 Закону України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття”, Фонд загальнообов'язкового державного

²⁴ Субвенція з місцевих бюджетів державному бюджету на перерахування коштів в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі російської збройної агресії проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності.

соціального страхування України на випадок безробіття перераховує до спеціального фонду державного бюджету залишок коштів, що утворився в нього на 1 січня 2024 року за рахунок надходжень єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, розподіленого на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, в обсязі 10 млрд гривень. Ці кошти надійшли до державного бюджету у січні.

За рахунок цих надходжень на січень передбачено видатки Мінекономіки на надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями та внутрішнього попиту на вітчизняні товари і послуги, стимулювання створення індустріальних парків, а також компенсацію витрат за гуманітарне розмінування земель сільськогосподарського призначення та вартості сільськогосподарської техніки й обладнання вітчизняного виробництва.

У звітному періоді **видатки не здійснювалися** через незатвердження паспортів бюджетних програм.

З початку року зросла заборгованість розпорядників і одержувачів коштів державного бюджету за видатками.

Дебіторська заборгованість

на початок року
306,2 млрд грн

на кінець звітного періоду
до 322 млрд грн

прострочена
55,9 млрд грн

до 43,6 млрд грн

Найбільше зросла дебіторська заборгованість за бюджетними програмами Міноборони – на 19,4 млрд грн, до 213,3 млрд грн, насамперед за видатками із закупівлі озброєння, військової техніки, засобів і обладнання.

Значний обсяг простроченої заборгованості також обліковується за бюджетними програмами Міноборони, який з початку року скоротився на 14,4 млрд грн – до 37,2 млрд гривень.

Кредиторська заборгованість

на початок року
2,3 млрд грн

на кінець звітного періоду
до 5,4 млрд грн

прострочена
1,3 млрд грн

до 1,5 млрд грн

Кредиторська заборгованість за бюджетними програмами Міноборони з початку року зросла на 2 млрд грн – до 2,2 млрд грн, насамперед за видатками спеціального призначення.

У січні – березні 2024 року на реалізацію інвестиційних проєктів, які впроваджуються за рахунок кредитів (позик), залучених державою до спеціального фонду від іноземних держав, іноземних фінансових установ і МФО, здійснено видатків та надано кредитів на суму, що на 12,7 млрд грн, або 62,3 відс., менше плану на звітний період. Це спричинено, зокрема, відтермінуванням або призупиненням виконання окремих контрактів в умовах воєнного стану, незавершенням закупівель.

План на січень – березень

20,5 млрд грн

виконано

7,7 млрд грн,

або 37,7 % плану на звітний

У результаті

видатки і надання кредитів на:

7,1 млрд грн менші плану на звітний період;

5,6 млрд грн не розпочато проведення
видатків і надання кредитів

Найбільше проведено видатків Міноборони на реалізацію інвестиційного проєкту „Офіційна кредитна підтримка обороноздатності Збройних Сил України” на суму 6,5 млрд грн, або 96,9 відс. плану на звітний період.

У звітному періоді з державного бюджету ПФУ на фінансове забезпечення виплати пенсій та надбавок і підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів ПФУ спрямовано 66 млрд грн, або 9,5 відс. усіх видатків загального фонду державного бюджету.

На 01.04.2024 заборгованість за позиками, наданими Казначейством з ЄКР на покриття тимчасових касових розривів ПФУ, пов'язаних з виплатою пенсій, з початку року збільшилася на 13,8 відс. і становила 12,8 млрд гривень.

IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА БОРГ

У першому кварталі дефіцит державного бюджету становив 12,2 відс. запланованого на 2024 рік, що менше на 10,6 відс., ніж у відповідному періоді попереднього року.

Доходи – **642** млрд грн
повернення кредитів – **2** млрд грн

видатки – **841** млрд грн
надання кредитів – **1** млрд грн

У результаті

дефіцит – **198** млрд грн, що менше
плану на 2024 рік – на **1** трлн **421** млрд грн,
ніж у I кв. 2023 року – на **23** млрд грн

Загальний фонд виконано з дефіцитом у сумі 222,7 млрд грн, що на 180,6 млрд грн, або 44,8 відс., менше плану на звітний період (403,3 млрд гривень). Це спричинено насамперед меншими від плану видатками і наданням кредитів на 95,5 млрд грн при перевиконанні плану доходів і коштів від повернення кредитів загалом на 85,1 млрд гривень. Дефіцит загального фонду державного бюджету у першому кварталі цього року на 143,5 млрд грн, або в 2,8 раза, більший, ніж у відповідному періоді попереднього року.

Спеціальний фонд виконано з профіцитом у сумі 24,8 млрд грн при запланованому на рік дефіциті в сумі 110,1 млрд грн за рахунок перевищення обсягу доходів і повернення кредитів (173,2 млрд грн) над обсягом видатків і надання кредитів (148,4 млрд гривень).

Інформацію про виконання державного бюджету в частині фінансування наведено в додатку 4.

У першому кварталі 2024 року надходжень для фінансування державного бюджету з усіх джерел отримано на 10,9 млрд грн, або 1,9 відс., менше плану на звітний період унаслідок неповного залучення розпорядниками залишку коштів спеціального фонду і недоотримання державних запозичень.

У звітному періоді не використовувалися заплановані залишки коштів спеціального фонду державного бюджету в сумі 32,6 млрд гривень. Як наслідок, обсяг коштів спеціального фонду, що обліковуються на 31.03.2024 на рахунках Казначейства, збільшився на 25,6 млрд грн, або 18,1 відс., – до 166,8 млрд гривень.

Державні запозичення на 27 млрд грн, або 5,3 відс., менші плану на звітний період.

Частка довгострокових державних запозичень, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилась з 65,9 до 75,8 відс., що зумовлено

отриманням у березні цього року зовнішніх запозичень на довгостроковий період (від 10 до 33 років).

Більше плану на січень – березень цього року:

- залучено коштів з ЄКР для покриття тимчасових касових розривів загального фонду – на 48,3 млрд грн, або в 2,2 раза;
- надійшло коштів від приватизації державного майна – на 357 млн грн, або в 2,4 раза.

Ресурси для фінансування державного бюджету у першому кварталі 2024 року

Державні запозичення – **481** млрд грн

кошти ЄКР – **88** млрд грн

кошти від приватизації
державного майна – **1** млрд грн

Всього ресурс – **570** млрд грн, що

на **107** млрд грн, або **23** %,

більше, ніж у відповідному періоді
2023 року

У першому кварталі 2024 року надходження коштів від зовнішніх кредиторів на 98,1 млрд грн, або 36,8 відс., більші, ніж у відповідному періоді попереднього року. При цьому в березні отримано 96,7 відс. зовнішніх запозичень, які надійшли у звітному періоді.

Надходження від зовнішніх запозичень становили 364,8 млрд грн, що на 38,1 млрд грн, або 9,5 відс., менше плану на звітний період.

Недовиконання плану спричинене насамперед меншим середнім у січні – березні цього року обмінним курсом гривні до іноземних валют, порівняно з врахованим у розрахунках показників державного бюджету на 2024 рік.

У першому кварталі 2024 року до загального фонду надійшло зовнішніх запозичень

190 млрд грн – позика ЄС

75 млрд грн – позики МБРР

58 млрд грн – кредит Уряду Канади

34 млрд грн – кредит МВФ

357 млрд грн, що

на **25** млрд грн, або **6,6** %, менше плану
на звітний період;

на **92** млрд грн, або **34,5** %, більше, ніж у
відповідному періоді 2023 року

До спеціального фонду для реалізації інвестиційних проєктів відповідно до Інформації щодо кредитів (позик), що залучаються державою до спеціального

фонду Державного бюджету України від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів (далі – Інформація), наданої Казначейством у складі квартального звіту про виконання Державного бюджету України, надійшло 7,4 млрд грн, зокрема від:

- Уряду Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії як Офіційна кредитна підтримка обороноздатності Збройних Сил України – 6,5 млрд грн;
- МБРР за проектами, насамперед у галузі охорони здоров'я – 647 млн грн;
- Уряду Французької Республіки на створення єдиної системи авіаційної безпеки та цивільного захисту в Україні – 299 млн гривень.

При цьому у підрозділах IV.1 „Фінансування за класифікацією фінансування бюджету за типом кредитора” (код бюджетної класифікації 401200) і IV.2 „Фінансування за класифікацією фінансування бюджету за типом боргового зобов'язання” (коди бюджетної класифікації 301100, 302100 та 303100) розділу IV „Фінансування” Звіту про виконання Державного бюджету України сума зовнішніх запозичень до спеціального фонду державного бюджету (7,3 млрд грн) на 146 млн грн менша, ніж відображена в Інформації.

Довідково. Відповідно до пункту 3.20 розділу III „Порядок заповнення форм звітності” Інструкції про складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, затвердженої наказом Казначейства від 07.02.2018 № 38 „Про організацію роботи зі складання Державною казначейською службою України бюджетної звітності про виконання Зведеного бюджету України, Державного бюджету України і місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя”, загальна сума у графі 7 „Сума залученого кредиту (позики) за звітний період (рік)” Інформації має відповідати коду класифікації фінансування бюджету за типом боргового зобов'язання 401200 „Зовнішні запозичення” за спеціальним фондом державного бюджету підрозділу IV.2 „Фінансування за класифікацією фінансування бюджету за типом боргового зобов'язання” розділу IV „Фінансування” Звіту про виконання Державного бюджету України та сумі рядків за кодами класифікації фінансування бюджету за типом кредитора 301100, 302100, 303100 „Одержано позик” за спеціальним фондом державного бюджету підрозділу IV.1 „Фінансування за класифікацією фінансування бюджету за типом кредитора” розділу IV „Фінансування” Звіту про виконання Державного бюджету України.

Надходження до спеціального фонду для реалізації інвестиційних проектів на 6,5 млрд грн, або у 8,8 раза, більші, ніж у відповідному періоді попереднього року. При цьому ці надходження на 12,8 млрд грн, або 63,6 відс., менші плану на звітний період насамперед через:

- тривалий процес реструктуризації окремих проектів, необхідність внесення змін до нормативно-правових актів, договорів, контрактів, зокрема

звернення до кредиторів щодо продовження строків доступності кредитів і можливості використання залишків кредитних коштів;

➤ призупинення реалізації частини субпроектів в умовах воєнного стану внаслідок повного або часткового руйнування об'єктів, відмови підрядних організацій розробляти проектно-кошторисну документацію, проблеми з логістикою, зупинення проведення будівельно-монтажних робіт, пошкодження поставленого за кредитні кошти обладнання;

➤ наявність невикористаних на початок цього року залишків коштів позик на спеціальних рахунках, відкритих для реалізації проектів;

➤ тривалий процес розробки проектно-кошторисної документації, тендерних закупівель, підписання і погодження контрактів, перенесення термінів закупівель і необхідність їх повторного проведення, відтермінування укладання договорів з переможцями торгів.

Запозичення на внутрішньому ринку перевищили на 10,6 відс. план на звітний період насамперед за рахунок придбання банками Військових облігацій.

Від розміщення ОВДП у першому кварталі цього року отримано 116,3 млрд грн, що на 21,3 млрд грн, або 15,5 відс., менше, ніж у січні – березні 2023 року. При цьому від випуску Військових облігацій надійшло 96,4 млрд грн, що на 54,2 млрд грн, або в 2,3 раза, більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Як наслідок, частка Військових облігацій у внутрішніх запозиченнях збільшилась з 30,7 до 82,9 відсотка.

З початку року збільшився обсяг ОВДП, що перебувають в обігу, на 31,3 млрд грн, або 2 відс., – до 1 трлн 603 млрд грн, при цьому обсяг ОВДП найбільше зріс у власності банків – на 23,7 млрд грн, або 3,6 відс., – до 672,8 млрд грн і зменшився у власності НБУ – на 9,5 млрд грн, або 1,4 відс., – до 680,5 млрд гривень. При цьому частка ОВДП у власності НБУ в загальному обсязі залишалась найбільшою.

Обсяг Військових облігацій у власності банків

станом на 01.04.2024 – **181** млрд грн, з початку року зріс на **38** млрд грн, або **26,6 %**

₴ номіновані у гривні – збільшився на 30 млрд грн, або 32,9 %	до	123 млрд грн
\$ номіновані у доларах США – збільшився на 159 млн дол. США, або 20 %	до	954 млн дол. США
€ номіновані в євро – збільшився на 9 млн євро, або 1,8 %	до	564 млн євро

У першому кварталі цього року насамперед розміщено середньострокові запозичення ОВДП, частка яких у загальному обсязі внутрішніх запозичень, порівняно з відповідним періодом 2023 року, зросла з 74,2 до 98,4 відсотка. Частка короткострокових запозичень скоротилась з 25,8 до 1,6 відс., довгострокові запозичення на внутрішньому ринку у звітному періоді не здійснювались.

У січні – березні 2024 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, середньозважена дохідність розміщених на аукціонах ОВДП, номінованих у гривні, зменшилась з 19,1 до 17,3 відс., натомість збільшилась дохідність ОВДП, номінованих у доларах США, – з 4,5 до 4,7 відс. і євро – з 2,7 до 3 відсотків.

У першому кварталі цього року план надходжень коштів від приватизації державного майна перевиконано.

Відповідно до Закону обсяг надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету затверджено в сумі 4 млрд гривень. У звітному періоді надходження коштів від приватизації державного майна у 2,4 раза більші плану на звітний період і на 32,7 відс. менші, ніж у відповідному періоді 2023 року.

Надходження забезпечено за рахунок приватизації об'єктів малої приватизації

План на звітний період

250 млн грн

надійшло всього

607 млн грн

зокрема

ЄМК ДКП „Київське експериментальне протезно-ортопедичне підприємство” – **165** млн грн;

ЄМК ДП „Вінницький науково-дослідний та проектний інститут землеустрою” – **55** млн грн;

ЄМК ДП „Холминський спиртовий завод” – **45** млн грн;

ЄМК ДП „Інжексбуд” – **28** млн гривень

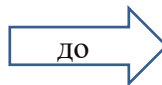
У звітному періоді **велика приватизація не проводилася.**

У першому кварталі цього року загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу збільшився на 7,3 відсотка. Кожна сьома гривня усіх надходжень державного бюджету спрямована на погашення й обслуговування цього боргу. Майже на третину, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшились витрати державного бюджету на погашення й обслуговування державного і гарантованого державою боргу.

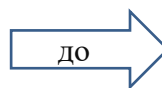
Зовнішній борг збільшився на
377 млрд грн, або 9,7 %

4 трлн 239 млрд грн

внутрішній борг збільшився
на 28 млрд грн, або 1,7 %

1 трлн 685 млрд грн

станом на 31.03.2024 **державний і гарантований державою борг** – 5 трлн 924 млрд грн

За оцінкою Рахункової палати, збільшення боргу спричинили на:

+ 342 млрд грн – перевищення надходжень від запозичень над витратами на погашення державного та гарантованого державою боргу;

+ 63 млрд грн – девальвація гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, зокрема долара США на 3,3 відсотка.

Частка боргу, номінованого в іноземній валюті, в загальному обсязі державного та гарантованого державою боргу збільшилася з 72,8 до 74,1 відс. унаслідок перевищення в 10,8 раза чистого запозичення в іноземних валютах над чистим запозиченням у гривні, що збільшило валютний ризик боргу.

Державний борг зріс на 424,4 млрд грн, або 8,2 відс., – до 5 трлн 612,6 млрд грн, зокрема зовнішній – на 394,4 млрд грн, або 11 відс., – до 3 трлн 994,8 млрд гривень.

Гарантований державою борг зменшився на 19,7 млрд грн, або 5,9 відс., – до 311,7 млрд грн, зокрема зовнішній – на 17,8 млрд грн, або 6,8 відс., унаслідок насамперед погашення НБУ боргу за кредитом МВФ.

Державну гарантію у звітному періоді надано для забезпечення виконання приватним акціонерним товариством „Національна енергетична компанія „Укренерго” боргових зобов’язань за кредитом ЄБРР (Проект спеціальної капітальної підтримки НЕК „Укренерго”) з метою підтримки ліквідності та стійкості роботи зазначеного товариства у сумі 6,2 млрд грн (150 млн євро)²⁵.

Станом на 01.04.2024 прострочена заборгованість перед державою **за кредитами, залученими державою та під державні гарантії**, становила **95,3 млрд гривень**. У першому кварталі цього року від суб’єктів господарювання за залученими державою або під державні гарантії кредитами (позиками) до державного бюджету **надійшло 1,8 млрд грн**, що на 233,9 млн грн, або 11,5 відс., менше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

²⁵ Постанова КМУ від 14 грудня 2023 року № 1308 „Про надання у 2023 році державної гарантії за зобов’язаннями приватного акціонерного товариства „Національна енергетична компанія „Укренерго”.

Заборгованість перед державним бюджетом обліковується за 31 суб'єктом господарювання, щодо яких проведено державну реєстрацію **припинення юридичної особи в результаті ліквідації, у сумі 22 млрд грн**, або 23,1 відс. загального обсягу простроченої заборгованості.

Витрати на погашення державного боргу збільшились, порівняно з відповідним періодом 2023 року, на 17,5 млрд грн, або 17,9 відс., і становили 115,3 млрд грн, що на 9,7 млрд грн, або 7,8 відс., менше плану на звітний період.

Витрати державного бюджету за гарантованими зобов'язаннями на 1,6 млрд грн, або 32,1 відс., менші плану на звітний період і становили 3,4 млрд гривень.

При цьому 95,1 відс. цих коштів сплачено за залученими у попередні роки запозиченнями на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування – 3,2 млрд грн. Решта витрат – виконання гарантійних зобов'язань за наданими державними гарантіями на портфельній основі на суму 165 млн грн, що втричі більше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

Економії витрат на погашення державного боргу і виконання гарантованих зобов'язань на 11,3 млрд грн сприяли насамперед:

 менший, порівняно з врахованим у розрахунках показників державного бюджету на 2024 рік, середній у січні – березні цього року обмінний курс гривні до іноземних валют, зокрема долара США – на 6,6 відс. (економія, за оцінкою Рахункової палати, тільки за витратами на погашення державного боргу – 7,8 млрд грн);

 менший, порівняно з планом на звітний період, обсяг випуску короткострокових ОВДП з погашенням у першому кварталі 2024 року;

 самостійне виконання суб'єктами господарювання боргових зобов'язань, забезпечених державними гарантіями.

V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

Неухвалення КМУ рішень, необхідних для надання окремих субвенцій, призвело до непроведення запланованих видатків.

План
38,6 млрд грн

виконано
36,2 млрд грн

У результаті

видатки державного бюджету на надання трансфертів місцевим бюджетам менші плану на **2,4** млрд грн, або **6,1** %, у тому числі:

не проведені видатки за 8-ма бюджетними програмами на суму **2,2** млрд грн;

видатки менші плану за 4-ма бюджетними програмами на суму **0,2** млрд грн, або **0,9** %

Видатки державного бюджету за 6-ма бюджетними програмами на надання субвенцій місцевим бюджетам на реалізацію інвестиційних проєктів за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою до спеціального фонду державного бюджету від ЄБРР, ЄІБ і МБРР, на 1,8 млрд грн, або 98,2 відс., менші плану (з них за чотирма – не проведені на суму 1,7 млрд грн), що, зокрема, спричинено²⁶ необхідністю внесення змін до нормативно-правових актів і договорів, необхідних для проведення цих видатків, перенесенням термінів процедур закупівель в умовах воєнного стану, довготривалістю відбору виконавців робіт і погодження результатів відбору з кредитором.

Частка видатків на надання трансфертів місцевим бюджетам у видатках державного бюджету, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зменшилася на 0,9 відс. пункту – до 4,3 відсотка.

Видатки державного бюджету на надання трансфертів місцевим бюджетам на 2,7 млрд грн, або 6,9 відс., менші, ніж у січні – березні 2023 року. Зокрема, **у 2024 році не передбачено надання** з державного бюджету місцевим бюджетам за рахунок надходжень до державного дорожнього фонду **субвенції на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автодоріг місцевого значення**. У січні – березні 2023 року ця субвенція надана в сумі 3,6 млрд гривень.

У цьому році, як виняток з положень БКУ, надходження до цього фонду зараховуються в повному обсязі до загального фонду державного бюджету²⁷ та спрямовуються на вирішення нагальних потреб в умовах воєнного стану.

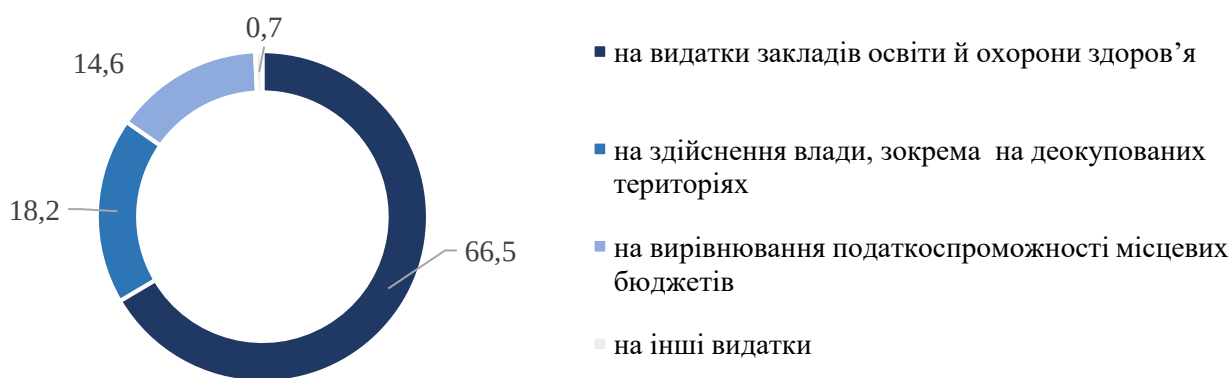
²⁶ За інформацією Мінфіну та Мінінфраструктури, отриманою на запит Рахункової палати.

²⁷ Стаття 35 Закону.

Крім того, порівняно з січнем – березнем 2023 року, видатки державного бюджету на надання, зокрема:

- базової дотації для горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів **зменшилися** на 1,9 млрд грн, або 27,1 відс.;
- дотації для здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу внаслідок збройної російської агресії, **збільшилися** на 0,6 млрд грн, або 10,3 відсотка.

Діаграма 4. У звітному періоді найбільше трансфертів спрямовано на видатки закладів освіти й охорони здоров'я, відс.

У звітному періоді КМУ не ухвалено рішень про затвердження або внесення змін до порядків і умов надання, розподілів деяких субвенцій, що призвело в окремих випадках до порушення вимог БКУ і відтермінування проведення видатків на 482 млн гривень.

Відповідно до вимог частини другої статті 97 БКУ порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, що вперше визначена в законі про державний бюджет, затверджуються КМУ не пізніше 30 днів з дня набрання ним чинності, однак у встановлений термін КМУ не затвердив порядків та умов надання жодної з 3-х вперше визначених у Законі субвенцій за бюджетними програмами:

Мінветеранів 1511090 на забезпечення інституту помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя та окремі заходи з підтримки

осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України²⁸ (план на січень – березень – 142 млн грн);

Мініфраструктури 3121160 на реалізацію проєкту „Ремонт житла для відновлення прав і можливостей людей (НОРЕ)”²⁹ (план на січень – березень – 21 млн грн);

МОЗ 2311590 на облаштування безпечних умов у закладах охорони здоров’я (видатки на звітний період не планувалися)³⁰.

Крім того, станом на 01.04.2024 КМУ не затвердив розподілів зазначених субвенцій. Як наслідок, у звітному періоді **не розпочато проведення видатків державного бюджету на надання субвенцій за 2-ма новими бюджетними програмами** на 163 млн гривень.

У помісячному розписі асигнувань загального фонду державного бюджету на березень передбачено видатки за бюджетною програмою Мінветеранів 1511060 на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення деяким категоріям осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членам їх сімей, у сумі 243 млн гривень. Станом на 01.04.2024 за цією бюджетною програмою видатків не здійснено, оскільки КМУ не затверджено розподілу цієї субвенції між місцевими бюджетами.

У звітному періоді не здійснено видатків за бюджетною програмою МОН 2211220 на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у сумі 76 млн грн, оскільки станом на 01.04.2024 КМУ не внесено необхідних змін до порядку й умов надання і не затверджено розподілу цієї субвенції між місцевими бюджетами³¹.

²⁸ За інформацією Мінветеранів, отриманою на запит Рахункової палати, підготовлений міністерством проєкт постанови про порядок і умови надання цієї субвенції листом від 01.05.2024 № 6805/1.1/6.2-24 надіслано на погодження заінтересованим органам.

²⁹ За інформацією Мініфраструктури, отриманою на запит Рахункової палати, міністерством 24.04.2024 оголошено про проведення відбору територіальних громад та пошкоджених багатоквартирних будинків для участі в проєкті, що фінансуватимуться за рахунок субвенції.

³⁰ Порядок і умови надання цієї субвенції затверджені постановою КМУ від 02 квітня 2024 року № 374 „Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах охорони здоров’я”.

³¹ Постановою КМУ від 09 квітня 2024 року № 396 „Деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2024 році” внесено зміни до порядку й умов надання цієї субвенції і затверджено розподіл частини субвенції у сумі 203 млн гривень.

У січні – березні 2024 року доходи місцевих бюджетів становили 24,5 відс. плану на рік і зменшилися, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 2,1 відсотка.

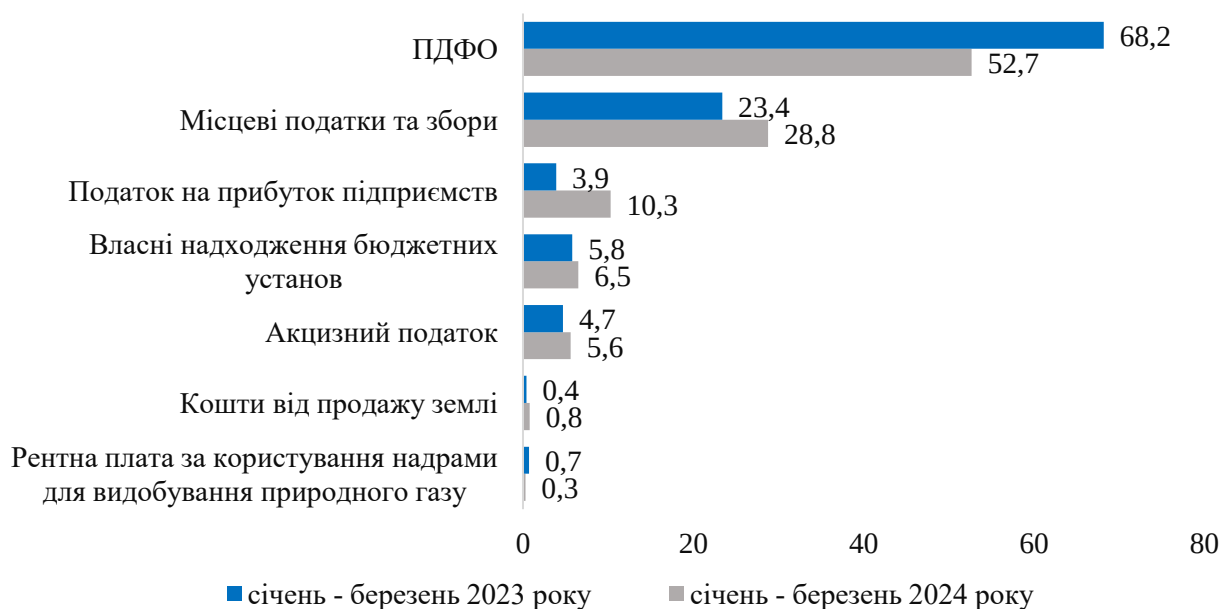

Доходи місцевих бюджетів без трансфертів із державного бюджету, порівняно з січнем – березнем попереднього року, зменшилися на 0,5 відс. – до 110,1 млрд гривень.

Частка цих доходів у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів збільшилася, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 1,3 відс. пункту – до 75,3 відсотка.

Діаграма 5. Зміна обсягів надходження окремих доходів місцевих бюджетів у січні – березні 2024 року, порівняно з січнем – березнем 2023 року, млрд грн

У звітному періоді надходження **ПДФО зменшилися**, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 15,5 млрд грн, або 22,8 відс., що спричинено насамперед зарахуванням надходження ПДФО з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими й особами рядового та начальницького складу, в повному обсязі до державного бюджету³². У січні – березні 2023 року надходження цього податку від цих категорій громадян становили 24,6 млрд гривень.

При цьому надходження **ПДФО, що сплачується із заробітної плати**, збільшилися на 7,4 млрд грн, або 18,4 відс., що, зокрема, зумовлено збільшенням з 01.01.2024 мінімальної заробітної плати.

³² Абзац четвертий частини першої статті 42 Закону.

У 2024 році для сталого проходження опалювального періоду 2023/2024 років і забезпечення своєчасних розрахунків за комунальні послуги й енергоносії додаткові надходження ПДФО до загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад, крім бюджету територіальної громади міста Києва, у розмірі 4 відс. спрямовуються на проведення розрахунків за електричну та теплову енергію, водопостачання, водовідведення, природний газ, інші енергоносії, які використовуються в процесі виробництва теплоенергії або іншого виду енергії, на підтримку підприємств з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії, централізованого постачання холодної води та водовідведення³³.

Крім того, зменшилися надходження рентної плати за користування надрами для видобування природного газу на 0,4 млрд грн, або 52,5 відс., що, зокрема, спричинено зниженням фактичної ціни реалізації природного газу у січні – березні 2024 року³⁴.

Водночас зросли, порівняно з січнем – березнем 2023 року, надходження зокрема:

- податку на прибуток підприємств – на 6,4 млрд грн, або у 2,6 раза, насамперед у частині збільшення надходжень податку на прибуток банківських установ на 5,4 млрд грн, або у 32,8 раза, що спричинено зміною оподаткування прибутків банків при декларуванні цього податку за 2023 рік³⁵;
- місцевих податків і зборів – на 5,4 млрд грн, або 22,8 відс., насамперед за рахунок збільшення надходжень єдиного податку на 3,9 млрд грн, або 29,2 відс., і податку на майно на 1,4 млрд грн, або 14,0 відс.;
- акцизного податку – на 0,9 млрд грн, або 20,1 відс., насамперед за рахунок збільшення надходжень цього податку з ввезеного на митну територію України та виробленого в Україні пального на 0,6 млрд грн, або на 36,8 відсотка.

У січні – березні 2024 року видатки місцевих бюджетів проведені в сумі 116,6 млрд грн, або 19,0 відс. плану на рік, що більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, на 7,3 відсотка. Більше половини проведених видатків місцевих бюджетів спрямовано на освіту.

³³ Абзац п'ятий частини першої статті 42 Закону.

³⁴ За інформацією Мінфіну, отриманою на запит Рахункової палати.

³⁵ Відповідно до Закону України від 21 листопада 2023 року № 3474-IX „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків” при декларуванні податку на прибуток за 2023 рік ставку цього податку одноразово збільшено до 50 відс. та встановлено заборону на врахування непогашених податкових збитків минулих років (термін сплати – березень 2024 року).

Частка видатків місцевих бюджетів без трансфертів до державного бюджету у видатках зведеного бюджету, порівняно з січнем – березнем 2023 року, зменшилася на 0,1 відс. пункту – до 12,2 відсотка.

Діаграма 6. Зміна обсягів проведених видатків місцевих бюджетів у січні – березні 2024 року, порівняно з січнем – березнем 2023 року, млрд грн

Поточні видатки проведено в сумі 105,4 млрд грн, або 90,4 відс. загального обсягу, **капітальні** – 11,2 млрд грн, або 9,6 відсотка. При цьому капітальних видатків проведено на 2,3 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

У січні – березні **для забезпечення проведення захищених видатків загального фонду місцевих бюджетів з ЄКР на покриття тимчасових касових розривів** надано 11 позик місцевим бюджетам у сумі 61 млн грн, тоді як у відповідному періоді попереднього року – 1 позику в сумі 1 млн гривень.

На 01.04.2024 заборгованість за наданими з початку року позиками становила 16 млн гривень.

У 2024 році у Законі не передбачено перерахування реверсної дотації з місцевих бюджетів до державного. У січні – березні 2023 року з місцевих бюджетів до загального фонду державного бюджету перераховано реверсну дотацію у сумі 4 млрд гривень.

У звітному періоді з місцевих бюджетів до спеціального фонду державного бюджету перераховано дві субвенції.

Субвенцію **на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів** перераховано у сумі 5 млрд грн, або 83,3 відс. плану на рік, що на 5,2 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Ця субвенція спрямована розпорядникам коштів державного бюджету, зокрема:

Міноборони – 3,4 млрд грн на забезпечення діяльності ЗСУ, підготовку кадрів і військ, медичне забезпечення особового складу, ветеранів військової служби та членів їхніх сімей, ветеранів війни, розвиток, закупівлю, модернізацію і ремонт озброєння, військової техніки, засобів та обладнання;

МВС – 1,1 млрд грн на забезпечення діяльності Нацгвардії, Нацполіції, Держприкордонслужби.

Субвенцію на **фінансування діяльності військових адміністрацій** із виконання повноважень органів місцевого самоврядування надано в сумі 73 млн грн, або 100 відс. плану на рік. Цю субвенцію перераховано з місцевих бюджетів Вінницької області в сумі 42 млн грн, або 57,6 відс. загального обсягу, та Луганської – 31 млн грн, або 42,4 відсотка.

За рішеннями місцевих рад у січні та березні 2024 року тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів спрямовано **на придбання Військових облігацій** з терміном обігу від 9-ти до 12 місяців та 371 день³⁶ у сумі 85 млн гривень.

Найбільше коштів на придбання Військових облігацій спрямовано з місцевих бюджетів Вінницької МТГ у сумі 50 млн грн, або 58,8 відс. загального обсягу, Чернівецької – 12 млн грн, або 14,7 відс., Ямпільської селищної територіальної громади – 9 млн грн, або 10,5 відсотка.

Від погашення Військових облігацій, розміщених у 2023 році, до відповідних місцевих бюджетів надійшло 443 млн грн і доходу – 72 млн гривень.

Залишок коштів, розміщених у Військових облігаціях, зменшився з 2 млрд грн на початок року до 1,7 млрд грн на 01.04.2024.

Крім того, у січні – лютому 2024 року за рішеннями чотирьох міських рад **на депозитних рахунках в установах державних банків** за відсотковими ставками від 11,5 до 12 відс. розміщено тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів у сумі 131 млн грн, із них 97,8 відс. – кошти загального фонду.

Найбільше розміщено коштів Вінницької МТГ – 100 млн грн, або 76,2 відс. загального обсягу, Чернівецької – 24 млн грн, або 18,0 відсотка.

Станом на 01.04.2024 на депозитних рахунках залишилися кошти місцевих бюджетів у сумі 131 млн гривень.

У звітному періоді до місцевих бюджетів надійшло плати за розміщення тимчасово вільних коштів у сумі 74 млн грн, або на 48,7 відс. менше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

³⁶ За інформацією Казначейства, отриманою на запит Рахункової палати.

Залишки коштів на рахунках місцевих бюджетів і бюджетних установ, відкритих у **Казначействі**, збільшилися з початку року на 29,6 млрд грн і на 01.04.2024 становили **142,8** млрд гривень.

З початку року місцевий борг зменшився на 243 млн грн, або 1,5 відс., до 16,4 млрд грн, здебільшого за рахунок перевищення витрат на погашення внутрішнього боргу над обсягом запозичень.

Внутрішній борг

зменшився на 275 млн грн, або 1,9 %

до

14 млрд грн, з яких 9 млрд грн зобов'язання за середньостроковими позиками та безвідсотковими позичками, що надавалися з ЄКР упродовж 2009 – 2014 років

зовнішній борг

збільшився на 32 млн грн, або 1,4 %

до

2,4 млрд грн за рахунок девальвації гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг

Крім того, гарантовані обласними радами та територіальними громадами борги на 01.04.2024 становили 10,8 млрд грн, із них зовнішні 8,9 млрд гривень.

ПРОПОЗИЦІЇ

 Для усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні Закону України „Про Державний бюджет України на 2024 рік” Рахункова палата вважає за доцільне рекомендувати Кабінетові Міністрів України:

- забезпечити доопрацювання і внести на розгляд Верховній Раді України законопроект про внесення змін до Закону України від 03 березня 2022 року № 2115-IX „Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” з метою відновлення у період дії воєнного стану подання респондентами статистичної та фінансової звітності, необхідної для виробництва офіційної державної статистичної інформації;
- доручити Міністерству фінансів України при розробленні проєктів законів про внесення змін до закону про державний бюджет розглянути можливість змінити обсяг окремих доходів, надходження яких суттєво перевищують планові показники, з урахуванням їх фактичних надходжень із початку року;
- забезпечити затвердження порядків використання бюджетних коштів для виконання бюджетних програм;
- доручити головним розпорядникам коштів державного бюджету пришвидшити розроблення і затвердження паспортів бюджетних програм за погодженням з Міністерством фінансів України та вжити заходів щодо поліпшення бюджетної дисципліни;
- доручити Міністерству фінансів України розглянути можливість здійснення правочину з державним внутрішнім боргом, зокрема відстрочення виплат з погашення й обслуговування ОВДП, що перебувають у власності НБУ, на період після припинення чи скасування воєнного стану з метою зменшення витрат за державним внутрішнім боргом;
- доручити Міністерству фінансів України встановити причини розбіжностей у різних формах бюджетної звітності щодо загальної суми залучених кредитів (позик) до спеціального фонду Державного бюджету України від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проєктів і забезпечити виправлення Казначейством цих розбіжностей;
- забезпечити затвердження порядків та умов надання, розподілів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам для проведення запланованих видатків.

Голова Рахункової палати

Ольга ПІЩАНСЬКА

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Агентство відновлення	Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України
БКУ	Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 року № 2456-VI (зі змінами)
Військові облігації	облігації внутрішньої державної позики „Військові облігації”
головні розпорядники	головні розпорядники коштів державного бюджету
ГУР Міноборони	Головне управління розвідки Міністерства оборони України
Держмитслужба	Державна митна служба України
Держприкордонслужба	Адміністрація Державної прикордонної служби України
ДПС	Державна податкова служба України
Держспецзв’язок	Адміністрація Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України
Держстат	Державна служба статистики України
ЄБРР	Європейський банк реконструкції та розвитку
ЄІБ	Європейський інвестиційний банк
ЄКР	єдиний казначейський рахунок
ЄС	Європейський Союз
Закон, закон про державний бюджет на 2024 рік	Закон України від 09 листопада 2023 року № 3460-IX „Про Державний бюджет України на 2024 рік”
ЗСУ	Збройні Сили України
Казначейство	Державна казначейська служба України
КМУ, Уряд	Кабінет Міністрів України
МБРР	Міжнародний банк реконструкції та розвитку
МВС	Міністерство внутрішніх справ України
МВФ	Міжнародний валютний фонд
Мінветеранів	Міністерство у справах ветеранів України
Мінекономіки	Міністерство економіки України
Мінінфраструктури	Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України
Мінкультури	Міністерство культури та інформаційної політики України

Міноборони	Міністерство оборони України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
Мінстратегпром	Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України
Мінфін	Міністерство фінансів України
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
МОН	Міністерство освіти і науки України
МТГ	міська територіальна громада
МФО	Міжнародні фінансові організації
Нацгвардія	Національна гвардія України
Нацполіція	Національна поліція України
НАНУ	Національна академія наук України
НБУ	Національний банк України
ОВДП	облігації внутрішніх державних позик
ОДА	обласна державна адміністрація
ПДВ	податок на додану вартість
ПКУ	Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI (зі змінами)
План дій	план пріоритетних дій Уряду на 2024 рік
ПФУ	Пенсійний фонд України
ПДФО	податок і збір на доходи фізичних осіб
СБУ	Служба безпеки України
Фонд ліквідації	Фонд ліквідації наслідків збройної агресії

Додаток 1

до Висновку про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2024 рік у першому кварталі

Окремі основні прогностні макропоказники економічного і соціального розвитку на 2024 рік

Показники	Прогноз (постанова КМУ від 15 грудня 2023 року № 1315)	Січень – березень факт
1. Валовий внутрішній продукт:		
відс. до попереднього року	104,6	104,5 ³⁷
2. Індекс споживчих цін:		
грудень до грудня попереднього року, відс.	109,7	101,2 ³⁸
у середньому до попереднього року, відс.	108,5	104,0 ³⁹
3. Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн дол. США	– 40 172	– 6 933 ³⁹
4. Експорт товарів і послуг, у відс. до відповідного періоду попереднього року	109,0	102,1 ⁴⁰
5. Імпорт товарів і послуг, у відс. до відповідного періоду попереднього року	105,9	90,4 ⁴⁰
6. Обмінний курс гривні (в середньому за період):		
за долар США	40,7 ⁴¹	38,2 ⁴⁰
за євро	44,4 ⁴⁰	41,5 ⁴⁰

³⁷ За оцінкою Мінекономіки.

³⁸ Держстат.

³⁹ НБУ.

⁴⁰ Розрахунки до проєкту державного бюджету на 2024 рік.

Додаток 2

до Висновку про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2024 рік у першому кварталі

Виконання плану доходів державного бюджету, млрд грн ⁴¹

Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
	план на 2024 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – березень	виконано	відс. виконання
ВСЬОГО ДОХОДІВ	1 900	642	33,8	383	469	122,4
<i>з них:</i>						
1. ПДФО	300	68	22,5	43	45	103,3
2. Податок на прибуток підприємств	184	97	52,7	58	97	165,9
3. Рентна плата користування надрами загальнодержавного значення	54	9	17,5	13	9	73,1
4. Акцизний податок із вироблених в Україні підакцизних товарів	98	17	17,0	16,8	16,7	99,6
5. Акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів	95	23	23,7	19	23	120,9
6. ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування	289	69	23,9	67	69	103,5
7. ПДВ із ввезених на митну територію України товарів	499	109	21,8	105	109	103,4
8. Ввізне мито	48	12	25,1	11	12	113,9
9. Частина чистого прибутку державних підприємств і дивіденди, нараховані на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність	66	33	50,0	40	33	81,8
10. Власні надходження бюджетних установ	173	132	76,2	–	–	–
11. Надходження від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	6	37,5	у59р.б.	0,0	37,5	x

⁴¹ Звітність Казначейства.

Додаток 3

до Висновку про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2024 рік у першому кварталі

Виконання плану видатків державного бюджету, млрд грн ⁴²

Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
	план	виконано	відс. виконання	план	виконано	відс. виконання
ВСЬОГО ВИДАТКІВ	3 489	841	24,1	787	693	88,0
<i>із них:</i>						
1. Загальнодержавні функції, зокрема обслуговування боргу та виплати за державними деривативами	507	56	11,0	62	55	88,6
2. Оборона	1 330	424	31,9	378	317	83,9
3. Громадський порядок, безпека та судова влада	500	140	28,0	115	109	95,2
4. Економічна діяльність	173	13	7,7	14	12	88,3
5. Охорона здоров'я	203	41	20,4	43	39	91,0
6. Духовний і фізичний розвиток	18	3	14,4	2	3	72,7
7. Освіта	71	13	19,2	8	8	93,7
8. Соціальний захист і соціальне забезпечення, зокрема соціальний захист пенсіонерів	477	113	23,7	126	113	89,5
9. Кошти, що передаються до місцевих бюджетів	199	36	18,2	37	36	98,6

⁴² Звітність Казначейства.

Додаток 4

до Висновку про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2024 рік у першому кварталі

Дефіцит/фінансування державного бюджету в першому кварталі 2024 року, млрд грн ⁴³

Показники	Всього		У т. ч. загальний фонд			
	план на 2024 рік	факт	відс. виконання	план на січень – березень	факт	відс. виконання
ДЕФІЦИТ (ряд. I – ряд. II) / ФІНАНСУВАННЯ (ряд. III – ряд. IV)	-1 619	-198	12,2	-403	-223	55,2
I. Доходи і повернення кредитів	1 916	644	33,6	386	470	122,1
II. Видатки і надання кредитів	3 535	842	23,8	789	693	87,9
III. Фінансування в частині надходжень – всього,	2 246	570	25,4	528	563	106,5
зокрема:						
3.1. Внутрішні запозичення	526	116	22,1	105	116	110,6
3.2. Зовнішні запозичення	1 668	365	21,9	383	357	93,4
3.3. Надходження від приватизації державного майна	4	0,6	15,2	0,3	0,6	2,4 р. б.
3.4. Фінансування за рахунок коштів ЄКР	–	88	х	40	88	2,2 р. б.
IV. Фінансування в частині витрат – всього,	627	372	59,4	125	340	271,9
зокрема:						
4.1. Погашення внутрішнього боргу	444	88	19,9	95	88	93,1
4.2. Погашення зовнішнього боргу	182	27	14,7	30	27	89,4
4.3. Зміни обсягів бюджетних коштів	–	257	х	–	225	х

⁴³ Звітність Казначейства.